

ვაჟა-ფშაველას ლიტერატურული ზღაპარი „გოჩი“

ნანა კუპრაძე

საქართველოს უნივერსიტეტი

e-mail: nanakupradze43@mail.ru

<https://doi.org/10.52340/lac.2023.30.11>

ვაჟა-ფშაველამ ლიტერატურულ ზღაპარშიც, ისევე როგორც სხვა ჟანრში, მრავალმხრივი ინტერესები გამოავლინა. „გოჩი“ კეთილისა და ბოროტის დაპირისპირების კლასიკურ თემას მეტად ორიგინალურად და ექსპრესიულად გადმოგვცემს.

დაკონკრეტებულია. მართალია, ამბავი გამოქვაბულის ეპოქაში ხდება, მაგრამ თვალსაჩინოა, რომ ავტორი თანამედროვეობას ეხმიანება, უფრო მეტიც, პირდაპირ ავლებს პარალელს XIX საუკუნის ქართულ სინამდვილესთან. ერთგვარი მორალისტური ტენდენციის დართვით, ვაჟა-ფშაველა ხაზს უსვამს საზოგადოების გულგრილობასა და გაუკუღმართებას.

გოჩი ბოროტების ხორცმესხმული სახეა. მწერლის მხატვრული კონცეფციიდან გამომდინარე, მას სიკეთე უნდა დაპირისპირებოდა.

მაშინ, როცა სულის ტკივილი იგრძნო, გოჩმა ღმერთს სთხოვა დახმარება, მან კი ჩიტის სახით სიყვარული გამოუგზავნა. ნაწარმოებში შესანიშნავად არის წარმოჩენილი ინიციაციის პროცესი.

ახალ აღთქმაში მტრედი სულიწმინდის სახეა. ნათლისღების შემდეგ სულიწმინდა სწორედ მტრედის სახით გადმოვიდა, თუმცა საღვთისმეტყველო ლიტერატურაში აღნიშნულია, რომ ეკლესია მტრედში გულისხმობს გვრიტსაც. ბიბლიის ადრეულ კომენტარებში წმინდა იერონიმე აღნიშნავს, რომ მტრედში ეკლესია მოიაზრებს არა ჩვეულებრივ მტრედს, არამედ გვრიტს. ამდენად, ფრინველი, ჩიტი, სულიწმინდად შეიძლება მივიჩნიოთ. აღსანიშნავია, რომ ვაჟა-ფშაველას შემოქმედებაში არწივიც ღვთის სიმბოლოდაა მიჩნეული.

ლიტერატურულ ზღაპარში თანმიმდევრობით სრულდება ეგზორციზმის რიტუალი, რომელიც რამდენიმე ეტაპისაგან შედგება: ყოფნა, გატეხვა, შეჯახება და განდევნა. ცხადია, ღვთის ნების ტრიუმფით სრულდება პროცესი, თუმცა გოჩი ვერ შეძლებს მოპოვებული მდგომარეობის შენარჩუნებას და დაეცემა.

გაუმადლობის დაუოკებელი სურვილით შეპყრობილი ადამიანი თვით ღმერთს უპირისპირდება. ზღაპარში დიდი ჭადრისა და უსურვაზის (ვაზია ჯიშია) ჩრდილქვეშ მყოფი დედა - გულზე ახუტებული ყრმით, თავად ღვთისმშობელი უნდა იყოს, ყრმა იესოსთან ერთად.

ღვთის პირისპირ დარჩენილი ცოდვით დაცემული, გადაგვარებული ადამიანი ვერ ახერხებს დემონური ინსტინქტების დათრგუნვას. ის პირდაპირ ესხმის თავს სიკეთეს და მისი

განადგურების შემდეგ თავსაც იღუპავს, რადგან ყოფნაში აზრს ვეღარ ხედავს. საგულისხმოა ისიც, რომ კლდიდან გადავარდნილი გოჩის სხეულიც ისევე დანაწევრდება, როგორც მაცხოვრის გამყიდველის, იუდა ისკარიოტელისა.

ფოლკლორული ზღაპრისაგან განსხვავებით, ნაწარმოები ტრაგიკულად სრულდება.

ადამიანმა ვერ შეძლო იმ მადლის შენარჩუნება, რომელიც ღვთისგან ებოძა.

საკვანძო სიტყვები: ვაჟა-ფშაველა, „გოჩი“, ფოლკლორული ზღაპარი

ლიტერატურული ზღაპარი თავისი ბუნებით არის ჟანრი, რომელსაც შეიძლება ჰქონდეს ჯადოსნურ-ფანტასტიკური სიუჟეტი, ჰყავდეს რეალური ან გამოგონილი გმირები, გადმოსცემდეს ნამდვილ ან ზღაპრულ ამბავს, რომელშიც ავტორი წამოჭრის ეროვნულ, სოციალურ, ესთეტიკურ ან მორალურ-ზნეობრივ პრობლემებს.

ფოლკლორულისაგან განსხვავებით, ლიტერატურული ზღაპარი მეტად გამომსახველობითია. ავტორი არ იფარგლება ზოგადი მსჯელობით; ის აღწერს ყველა ნიუანსს: მოქმედების ადგილს, მოვლენებს, საგნებს; ცდილობს პერსონაჟთა შინაგანი სამყაროს სიღრმისეულ წვდომას, წარმოსახავს მათ ემოციებს.

წერილში „კრიტიკა ბ. ივ. ვართაგავასი“ ვაჟა-ფშაველა წერს: „ბევრი ამბავი და ზღაპარი მე შევქმენ და იოტის ოდენი იმათში ხალხის თქმულებისა არაფერი ურევია, თუმცა ფრჩხილებში ვსვამდი „ძველისძველი ამბავიო“, „ზღაპარიო, „თქმულებაო“ იმ მოსაზრებით, რომ დაბეჭდვის დროს დაბრკოლება არ ჰქონიყო...“ (ვაჟა-ფშაველა, 1964: 362). ლიტერატურული ზღაპრის ჟანრი ავტორმა თავად განსაზღვრა და მას ლეგენდა უწოდა, თუმცა ის ფომით, სტრუქტურითა და სპეციფიკით ლიტერატურულ ზღაპარს წარმოადგენს.

ვაჟა-ფშაველას ლიტერატურული ზღაპარი თითქმის შეუსწავლელია. რასაკვირველია, დაიწერა ბევრი შესანიშნავი სტატია, თუმცა მონოგრაფიულად ჯერ არ შესწავლილა.

ამჯერად, ვაჟა-ფშაველას მხატვრული მემკვიდრეობიდან გამოვყოფთ ლიტერატურულ ზღაპარ „გოჩს“, რომელშიც კეთილისა და ბოროტის დაპირისპირების კლასიკური თემა მეტად ორიგინალურად და ემოციურად არის ხორცშესხმული.

მართალია, ზღაპარი იწყება ტრადიციული ფრაზით „იყო და არა იყო რა, ღვთის უკეთესი რა იქნებოდა,“ თუმცა დასასრულით მწერალი გაემიჯნა ფოლკლორულ ზღაპარს და თხრობა გოჩის თვითმკვლელობით დაასრულა. მწერალს ასეთი ცვლილებით შესაძლებლობა ეძლევა ხორცი შეასხას თავის სათქმელს.

ლიტერატურული ზღაპრის შემქმნელი მწერალი ხშირად არ იცავს ფოლკლორული ზღაპრის წესებს. შეხედულებისამებრ ავითარებს სიუჟეტს, კომპოზიციას, აკონკრეტებს დროს. აღნიშნულ ზღაპარში მართალია, „გამოქვაბულის ეპოქაში“ ხდება ამბავი, მაგრამ ავტორი მიგვანიშნებს, რომ გოჩის ცხოვრების ველური წესი თანამედროვეთათვისაც არაა უცხო. „ იმ დროის კაცი თავისფერის კაცის ხორცს დაუზარავად შეაქცევოდა. შაჭმის ნება იმასა ჰქონდა,

ვინც ვის მოერეოდა; მკვლელი თავის მსხვერპლს კაცს სულ წინ-წინ გულს ამოარიდებდა და შასჭამდა, რა არის, ერთიორად გულადი გავხდეთ, თვალეზსაც ზედ დააყოლებდა, იქნება, ერთიორად შორს დავინახოვო. ეხლაც თუმც ეს ჩვეულება არის, მაგრამ სხვა სახით მოქმედობს: გულს იმიტომ ამოვარიდებთ ხოლმე ერთიმეორეს ამ მეცხრამეტე საუკუნეში, რომ იგი გული სამავნებლოდ მიგვაჩნია ჩვენის მშვიდობიანობის და მყუდროებისთვის; თვალეზსაც დავთხრით ხოლმე კაცნი ერთმანერთს, მაგრამ საჭმელად კი არა, არამედ იმიტომ რომ ერთმა მეორე დავაბრმავოთ, – სხვისი სიბრმავე გვიყვარს“. ასეთ მორალისტურ ტენდენციას ურთავს ავტორი ზღაპარს და პირდაპირ მიანიშნებს ადამიანთა გაუკუღმართებაზე.

გოჩი ამ „განადირებული“ საზოგადოების წევრია, მისი ნაწილია, მრავალთაგან ერთ-ერთია. ის ზღვის პირას ცხოვრობს, მარტოდმარტო, გამოქვაბულში. მისი გარეგნობა მისივე შინაგანი სამყაროს განსხეულებაა. „უზარმაზარი, ხშირის ბალნით დაფარულის ტანისა, თავდიდი, კბილდიდი, ცხვირდიდი იყო გოჩი; მისი გაწეწილი თმა-წვერი, კაცის გამხმარი სისხლით მორთული, შავს დიდრონს ხელებზედ დიდრონი ბრჩხილები, ადამიანის სისხლში ნათრევი, კაცს შეჰზარავდა.“ის ბოროტი ძალის განსახიერებაა.

მწერლის მხატვრული ამოცანიდან გამომდინარე, ამ ძალას უნდა დაპირისპირებოდა სიკეთე.

სიბერის ჟამს გოჩმა, რომელსაც არასოდეს არაფერს შეუწუხებია, ტკივილი იგრძნო, მაგრამ არა ხორცის, არამედ – სულის. მოსვენება დაკარგა, ადგილს ვეღარსად პოულობდა. პირველად სიცოცხლეში ღმერთს შეევედრა შველას. „ხორცი არ სტკიოდა, არამედ სული რაღაცას ითხოვდა გაბეზრებული; იგი წამოვარდებოდა გიჟივით, მოედებოდა ტყეს, ჩავარდებოდა ზღვის პირად, დარბოდა და დიდრონის ფეხებით ქვიშას აქეთ-იქით ისროდა, აწყვეტდა კლდეს თავს, კვნესოდა და ხვნეშოდა საზარლად; გოჩი დაიქანცა და გაიშხლართა დაბლა, დედამიწაზე: ღმერთო! – დაიძახა იმან პირველად, – დამასვენე, მომეცი, რაც მაკლიაო“ [ვაჟა-ფშაველა, 2012].

ზოგადად, ლიტერატურულ კრიტიკაში აღნიშნულია, რომ ვაჟა-ფშაველას პროზისათვის დამახასიათებელია არა „განივი“, არამედ სიღრმისეული ზრდა [კიკნაძე, 1989:224]. გარკვეული საკითხის ირგვლივ ტრიალი და პერსონაჟთა სულიერი მდგომარეობის ღრმა შრეების წვდომა. აქედან გამომდინარე, ლიტერატურული ზღაპრის პერსონაჟები ფოლკლორული ზღაპრის განზოგადებულ ტიპებს კი არ ჰგვანან, არამედ განუმეორებელ ინდივიდუალურ სახეებს ქმნიან.

ღმერთმა გოჩს ჩიტის სახით სიყვარული გამოუგზავნა.,, სიყვარული პირველად მაშინ ჩამოვიდა ქვეყნად. სიყვარული წამოვიდა ციციამ პატარა, ნაზი, ნიბლია ჩიტის ტოლა, ჩიტის სახით; ნაცრის ფერი ჰქონდა და უმანკო იყო. დაჯდა გოჩის პირდაპირ ერთის კლდის თავზედ და მოჰყვა მღერას“ [ვაჟა-ფშაველა, 2012].

ციციან ჩიტის სახით მოსული უმანკო ფრინველის სახით, უფლის მაღლი გადმოვიდა გოჩზე. ახალ აღთქმაში მტრედი სულიწმინდის სახეა. ნათლისღების შემდეგ სულიწმინდა

სწორედ მტრედის სახით გადმოვიდა [მათე 3.16; მაკოზი 1.10; ლუკა 3. 22; იოანე.1.32], თუმცა საღვთისმეტყველო ლიტერატურაში აღნიშნულია, რომ ეკლესია მტრედში მოიაზრებს გვრიტსაც. „ბიბლიის ადრეულ კომენტარებში წმინდა იერონიმე წერს, რომ მტრედში ეკლესია მოიაზრებს არა ჩვეულებრივ მტრედს, არამედ გვრიტს, რომელიც წმინდა ფრინველია.“ ამდენად, ფრინველი, ჩიტი, სულიწმინდად შეიძლება მივიჩნიოთ. აღსანიშნავია, რომ ვაჟა-ფშაველას შემოქმედებაში ღვთის სიმბოლოდაა მიჩნეული არწივიც. „ვფიქრობთ, კიდევ ერთი ორიგინალური სახე-ხატით გამოიხატება უფალი ვაჟას პოეზიაში. ჩვენი აზრით, ვაჟას ლექსში „მარტობა“ არწივი განასახიერებს სულიწმინდის მადლით მონიჭებულ აღმაფრენას, რომელიც გონებას უხსნის პოეტს, ფანდურს ხელში აღებინებს და სამეფო ტახტზე სვამს“ [შარაბიძე თ., 2023]. იგივე სიმბოლური დატვირთვით გვხვდება უფლის სახე მოთხრობაში „ნაპრალნი“, პოემაში „ბახტრიონი“ და სხვა.

ცხადია, რომ ზევით აღწერილი შემთხვევა ინიციაციის პროცესს განასახიერებს, გოჩის საოცარი ცვლილება და გაკეთილშობილება ამის შედეგია. ტრანსფორმაციის შემდეგ გოჩმა სხვა სამყარო აღმოაჩინა, მაგრამ ეს გარდასახვა მეტად მტკივნეული აღმოჩნდა.

ლიტერატურულ ზღაპარში აღწერილია პროცესი, რომელიც ძალიან ჰგავს ეგზორციზმის რიტუალს, რომელიც რამდენიმე ეტაპისაგან შედგება: ყოფნა (დასწრება), როცა ეგზორციზტი (უფალი, სულიწმინდის სახით, ჩიტი) პირისპირ რჩება დემონის წინაშე და ყველა ღონისძიება, რომელსაც იგი იღებს ბოროტი ძალის წინააღმდეგ, გამოიხატება მსხვერპლის უშუალო ქმედებაში.

დავაკვირდეთ ტექსტს. „გოჩს სიყვარული ტყვიასავით მოჰხვდა. გოჩი გაყვითლდა, დაიწყო ღმეჭა და გრეხა, ბორგვნა;“ შემდეგი ეტაპია გატეხვა - პროცესი, როდესაც დემონი აშკარავდება. ამ დროს იწყება მსხვერპლის პანიკა, ისტერია, რომელიც გამოიხატება მსხვერპლის არაადამიანური ყვირილთა და ღრიალით.

დემონი უშუალოდ მსხვერპლთან საუბრობს და თავს არიდებს ეგზორციზტთან (უფალთან) კონტაქტს. დემონი გამოსცემს ენით აუწერელ, ადამიანისთვის ყოვლად აუტანელს ხმას. ზღაპარში ვკითხულობთ. „მისი ტანჯვა ეხლანდელი წინანდელს ბევრით აღემატებოდა: ღრიალებდა საშინლად, მისი და ზღვის ტალღების ბობოქრობა, ერთმანერთში არეული, მთა-ბარსა სძრავდა, ტყის ნადირი და ფრინველები გაფრთხნენ და გადიკარგნენ“ [ვაჟა-ფშაველა, 2012].

შემდეგი ეტაპია - შეჯახება - მომენტი, როდესაც დემონი ჩუმდება, რაც, ფაქტობრივად, ღვთის ძალის გამარჯვებას ნიშნავს. დემონს სჭირდება ასპარეზი არსებობისათვის, დამკვიდრებისათვის, რომ არ მოუწიოს ქვესკნელში დაბრუნება. ბოლო ეტაპია განდევნა: ეს არის ღვთის ნების გამარჯვების ტრიუმფი, როცა დემონი სხეულს ტოვებს უფლის ძალით.

ისიც გასათვალისწინებელია, რომ მსხვერპლს შეიძლება საერთოდ არ ახსოვდეს მომხდარი. „გოჩი მისუსტებული ეგდო ერთი წელი, პირიდან დორბლი და ქაფი სდიოდა. გოჩი ერთის წლის შემდეგ მორჩა და გადახალისებულად იგრძნო თავისი თავი. მიიხედ-

მოიხედა და, რა კაცის ძვლები დახრული დაინახა, შესწუხდა. გაეღვიმა გულში სიბრალოლი, სინდისი და ცრემლი მოსქდა თვალებიდან, – დაიწყო ტირილი “[ვაჟა-ფშაველა, 2012].

გოჩი კი გაკეთილშობილდა, მაგრამ დიდხანს ვერ შეძლო ამ სიმაღლეზე დგომა. „ერთხელ ის თავის სადგურის ახლო დადიოდა, დაინახა, რომ ერთის ჭანდრის ძირში, რომელსაც უსურვაში აჰხვეოდა წვერამდის და სადაც ათასს ფრინველს დაესაბუდრა, წყაროს პირზე, ხშირს, მაღალს ბალახებში, დედაკაცი იჯდა, პატარა ბაღლი გულზე მიჰხუტებოდა და ძუძუსა სწოვდა“ [ვაჟა-ფშაველა, 2012].

გოჩმა მსხვერპლს თვალი მოჰკრა თუ არა, ცხოველურმა ინსტინქტმა გაიღვიმა მასში. ჯერ დედა შეჭამა. როცა შვილზე მიდგა საქმე, სინდისმა შეახსენა თავი, გულიდან ხმა ეძახდა, ბავშვი შეებრალებინა. ერთხანს თითქოს გადაიფიქრა, მაგრამ ბოროტმა სძლია და დაეცა. „მოტრიალდა გაიარა ცოტად, შესდგა; ბაღლის ხორცის გემო მოაგონდა, დაბრუნდა უკან; მივიდა, ბაღლი ხელში აიყვანა. – „ჰაა, ციცო!“ – მოესმა კიდეც ხმა. გოჩმა დასვა ბაღლი ისევ ბალახებზე და გამობრუნდა: გეგონებოდათ, გადასწყვიტა, ეგ არი, აღარ შესჭამსო. მაგრამ უცებ მოტრიალდა, დაიღრიალა თავისებურად, ბევრი ფიქრი აღარ ეწადა, დაავლო ბაღლს ხელი და სწრაფად გაგლიჯა შუაზე. გოჩმა ბაღლი შაჭამა და სინანული დაიწყო.“

ჩვენი აზრით, დედა გულზე ახუტებული ბავშვით, ღვთისმშობელია ყრმა იესოსთან ერთად. ღვთის პირისპირ დარჩენილი ცოდვით დაცემული, გადაგვარებული ადამიანი ვერ ახერხებს დემონური ინსტინქტების დათრგუნვას. ის პირდაპირ ესხმის თავს სიკეთეს და მისი განადგურების შემდეგ თავსაც იკლავს, რადგან ყოფნაში აზრს ვეღარ ხედავს. საგულისხმოა ისიც, რომ კლდიდან გადავარდნილი გოჩის სხეულიც ისევე დანაწევრდება, როგორც მაცხოვრის გამყიდველის, იუდა ისკარიოტელისა. „– ესეთი სიცოცხლეც ღმერთმა შაარცხვინოსო. ადგა, მოძებნა ერთი მაღალი კლდე, შედგა იმაზედ და გადიჩეხა, ძირს ქვებზე ბღარტანი წაუვიდა. დაიმსხვრა გოჩი: ფეხები ცალკე გადაცვივდა, თავი ცალკე, ხელები ცალკე“ [ვაჟა-ფშაველა, 2012].

ასევე საგულისხმოა, ის უჩვეულო გარემო, სადაც დედა-შვილი იმყოფებოდა. დიდი ჭანდრის ძირში, რომელსაც უსურვაში შემოჰხვეოდა. ჩრდილო კავკასიური მითოსის თანახმად (ადილეური) ჭადარი სიცოცხლის ხეა. ვაზი კი ქართველთა როგორც წარმართული, ასევე ქრისტიანული რელიგიის უდიდესი სიმბოლოა. „მე ვარ ვენახი ჭემმარტი და მამაჩემი მოქმედი არს. ყოველმან რტომან , ჩემ თანა არს და არა მოილოს ნაყოფი , აღილოს იგი და ყოველმან, რომელმან მოილოს ნაყოფი, განიწმინდის იგი, რათა უფროსი ნაყოფი გამოილოს. მე ვარ ვენახი და თქვენ რტონი. რომელი დაადგრეს ჩემ თანა, ამან მოილოს ნაყოფი კეთილი“ [იოანე 15] [ვაზი- სიცოცხლის ხე, 2023]. არა მხოლოდ ქრისტე, არამედ მოკვდავი ადამიანებიც ხშირად გაიგივებული იყვნენ ვაზთან „დანერგულიცა ვართ, ვითარცა ვენახნი საყურძნესსა ქრისტესსა, რამეთუ იგი თავად არის ვენახი ჭემმარტი“ [ქართული მატერიალური კულტურის ეთნოგრაფიული ლექსიკონი, 2023]. ამდენად დედისა და ჩვილი ყრმის უსურვაზის (ვაზის ერთ-ერთი სახეობა) ჩრდილქვეშ ყოფნა უფლის წიალს შეიძლება განასახიერებდეს.

ზღაპარი გოჩის თვითმკვლელობით მთავრდება. ღმერთმა მას სასჯელად „გაუმადლობა“ გამოუგზავნა. ამიერიდან ის ვეღარ იგებდა ძლომას. ვეღარ გაუძლო გოჩმა ცხოვრების ასეთ წესს.

ფერიცვალების შემდეგ სიყვარულთან ერთად, სინდისმა გაიღვიძა გოჩის სულში და დაიწყო უმთავრესი გამოცდა - ჭიდილი სულისა და ხორცისა. ვერ გაუძლო ადამიანმა ამ ბრძოლას და ცოდვით დაეცა, ამიტომ დასასრულიც ლოგიკურია.

ლიტერატურა:

1. ვაჟა-ფშაველა, IX ტომი, გვ. 362. თბილისი. 1964.
2. კიკნაძე გ., „ვაჟა-ფშაველას შემოქმედება“, გვ.224. თბილისი. თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, 1989.
3. ლეთოდინი ა., „გვრიტის, მტრედისა და ორბის სიმბოლიკა „გიორგი მთაწმინდელის“ ცხოვრების“ მიხედვით.“ „ლიტერატურული ძიებანი“, # XXXIV, გვ141. თბილისი. შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი, 2013.
4. ქურდოვანიძე თ., „ვაჟა-ფშაველა და ქართული ფოლკლორი“, გვ.262. თბილისი. უნივერსიტეტის გამომცემლობა, 2011.

გამოყენებული ბმულები:

ვაზი- სიცოცხლის ხე https://www.press.tsu.ge/data/file_db/nashromebi/vazi.pdf 29.10.2023
შარაბიძე თ. [file:///C:/Users/user/Downloads/litresearch,+DZIEBANI+39-35-48%20\(4\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/litresearch,+DZIEBANI+39-35-48%20(4).pdf) 1.11.2023
ქართული მატერიალური კულტურის ეთნოგრაფიული ლექსიკონი
<http://www.nplg.gov.ge/gwdict/index.php?a=term&d=39&t=1323> 27.10.2023.
ვაჟა-ფშაველა <https://tagiweb.wordpress.com/2012/03/19/gochi/> 25.10.2023

Nana Kupradze

University of Georgia

Vazha-Pshavela's literary fairy tale "Gochi"

(Abstract)

Vazha-Pshavela showed multifaced interests in the literary fairy tale, as well as in other genres. "Gochi" conveys the classical theme of the conflict between kindness and evil uniquely and expressively.

Unlike folk fairy tales that often exist in a timeless and spaceless setting, "Gochi" has specific references to time and space. The story is indeed set in the "age of the cave", but it is obvious that the author responds to the modernity and directly draws a parallel with the Georgian reality of the 19th

century. By adding a kind of moralistic tendency, Vazha-Pshavela emphasizes the indifference and perversion of society.

Gochi is the personification of evil. Based on the artistic concept of the writer, kindness had to confront him.

When he felt the pain of his soul, Gochi asked God for help and He sent him love in the form of a bird. The process of initiation is perfectly presented in the work.

The dove is directly associated with the Holy Spirit in the New Testament. After baptism, the Holy Spirit descended upon him in the form of a dove. Though, the theological literature indicates, that the church also means a turtle dove in a dove. In the early commentaries of the Bible, St Jerome notes that the church does not mean an ordinary dove, but a turtle dove. Thus, we can consider a bird as the Holy Spirit. It should be noted that in the works of Vazha-Pshavela, the eagle is also considered a symbol of God.

The ritual of exorcism is performed in sequence in the literary fairy tale, which consists of several stages: Being, breaking, colliding and banishing. It is obvious, that the process is completed with the triumph of God's will, but Gochi cannot maintain the obtained state and falls.

A person obsessed with an insatiable desire for greed confronts God himself. The mother under the shadows of a large tree and wild grapevine (grape variety) with a child in her heart, must be the virgin and a child, the Jesus. Fallen and the degenerated man left face to face with God is unable to suppress his demonic instincts. He directly attacks kindness and after destroying it, he also kills himself, because he no longer sees the point in being. It is also noteworthy that the body of Gochi, who fell from the cliff, will become dismembered too in the same way as the body of Judas Iscariot, the betrayer of our Savior.

Unlike the folk fairy tale, the work ends tragically.

The man could not maintain the grace that was granted by God.

რეცენზენტი: პროფესორი იან აიღუკოვიჩი